

Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om landströmsförsörjning till fartyg;

TSFS 2024:58

Utkom från trycket
den 10 september 2024

beslutade den 28 augusti 2024.

Transportstyrelsen föreskriver¹ följande med stöd av 2 kap. 1 §, 3 kap. 2 § och 6 kap. 7 § fartygssäkerhetsförordningen (2003:438), samt beslutar följande allmänna råd.

SJÖFART

Tillämpning

1 § Dessa föreskrifter gäller system för landströmsförsörjning till svenska fartyg och ska tillämpas på sådana system som tas i bruk från och med föreskrifternas ikraftträdande.

För system för landströmsförsörjning som tagits i bruk före ikraftträdandet ska föreskrifterna tillämpas från och med det datum då systemet förnyas.

För fartyg med byggnadsdatum den 1 januari 2001 eller senare gäller de krav som anges i bilagan till dess att förnyelse av systemet sker.

2 § Föreskrifterna gäller inte

1. fartyg i nationell sjöfart,
2. fartyg i inlandssjöfart,
3. fritidsfartyg,
4. fartyg som ägs eller brukas av Försvarmakten eller som står under militärt befäl, eller
5. övriga fartyg, med undantag av passagerarfartyg, med en skrovlängd mindre än 15 meter.

3 § I fråga om system för anslutning till landbaserad högspänning följer ytterligare bestämmelser av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1804 av den 13 september 2023 om utbyggnad av infrastruktur för alternativa drivmedel och om upphävande av direktiv 2014/94/EU.

¹ Se Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster.

Allmänna råd

I fråga om system för anslutning till landbaserad lågspänning bör standarden IEC/PAS 80005-3:2014² tillämpas.

4 § Bestämmelser om arbetsmiljö finns i Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2019:56) om arbetsmiljö på fartyg och i Sjöfartsverkets föreskrifter och allmänna råd (SJÖFS 2005:25) om skyddsanordningar och skyddsåtgärder på fartyg.

Ömsesidighet

5 § Varor som lagligen saluförs i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller i Turkiet, eller som har sitt ursprung i och som lagligen saluförs i en Eftastat som är part i EES-avtalet förutsätts vara förenliga med dessa regler. Tillämpningen av dessa regler omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/515 av den 19 mars 2019 om ömsesidigt erkännande av varor som är lagligen saluförda i en annan medlemsstat och om upphävande av förordning (EG) nr 764/2008.

Definitioner

6 § I dessa föreskrifter avses med

<i>anslutningsdon</i>	uttag, intag, skarvdon eller liknande don för anslutning av <i>anslutningskabel</i> ,
<i>anslutningskabel</i>	kabel med goda flexibla egenskaper för anslutning till <i>elektrisk anläggning</i> ,
<i>byggnadsdatum</i>	datum då ett fartyg kölsträcks eller befinner sig på <i>motsvarande byggnadsstadium</i> ,
<i>elektrisk anläggning</i>	anläggning för produktion, omvandling, distribution eller användning av el,
<i>fartyg i inlands-sjöfart</i>	farkost som omfattas av Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2018:60) om fartyg i inlands-sjöfart,
<i>fartyg i nationell sjöfart</i>	fartyg som omfattas av Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2017:26) om fartyg i nationell sjöfart,
<i>fritidsfartyg</i>	fartyg som används uteslutande för fritidsändamål och som inte medför fler än tolv <i>passagerare</i> ,

² IEC/PAS 80005-3:2014, Utility connections in port – Part 3: Low voltage shore connection (LVSC) systems – General requirements.

<i>huvudeltavla</i>	eltavla som får kraft direkt från <i>huvudkraftkällan</i> och som är avsedd att fördela elektrisk kraft till fartygets system,
<i>huvudkraftkälla</i>	elektrisk kraftkälla som förser <i>huvudeltavlan</i> med ström för fartygets normala drifts- och boendeförhållanden,
<i>högsänning</i>	<i>nominell spänning</i> som överstiger 1 000 V växelspanning eller 1 500 V likspänning,
<i>isolertransformator</i>	transformator med galvanisk separation mellan primär- och sekundärlindningar,
<i>jord</i>	jordens ledande massa, vars elektriska potential i varje punkt sätts lika med noll,
<i>kapslingsklass</i>	klassificering av inkapsling av elektroteknisk utrustning, där kapslingen har förmåga att skydda utrustningen i fråga mot vatten, damm, inträngande föremål och beröring,
<i>landströmsförsörjning</i>	överföring av landström genom ett standardiserat gränssnitt till fartyg förtöjda vid kaj,
<i>lågspänning</i>	<i>nominell spänning</i> som inte överstiger 1 000 V växelspanning eller 1 500 V likspänning,
<i>motsvarande byggnadsstadium</i>	stadium då byggnationen av ett visst fartyg har påbörjats och sammanfogningen uppnått en omfattning av minst 50 ton eller 1 % av den beräknade vikten av allt byggnadsmaterial,
<i>märkström</i>	den största ström som en apparat eller komponent är avsedd att arbeta med under normala driftsförhållanden,
<i>nominell spänning</i>	spänning för vilken en <i>elektrisk anläggning</i> eller del av en <i>elektrisk anläggning</i> är konstruerad,
<i>passagerare</i>	detsamma som i fartygssäkerhetslagen (2003:364),
<i>passagerarfartyg</i>	fartyg som medför fler än tolv <i>passagerare</i> ,
<i>riskhantering</i>	systematiskt arbete som säkerställer att riskerna i den bedrivna verksamheten fortlöpande identifieras, analyseras samt elimineras eller minimeras,
<i>skrovlängd</i>	skrovets största längd, inklusive fast anbringad utrustning och varaktigt integrerade tillbehör,

<i>strömkännande jordfelsbrytare</i>	elkopplare som är konstruerad för att aktivera frånkoppling när felströmmen uppnår ett givet värde,
<i>system för landströmsförsörjning</i>	utrustning och installationer för <i>landströmsförsörjning</i> som är fast monterade på fartyget eller som medföljer fartyget vid resa,
<i>säkring</i>	anordning, med alla däri ingående delar, som innehåller smältledare som smälter och därigenom bryter strömmen för det fall strömmen under viss tid överkrider ett givet värde,
<i>vagabonderande ström</i>	returström eller del av returström som under hela eller delar av sin vandring följer andra, oönskade, banor än de metalliska ledare som är avsedda för returkretsen,
<i>överströmsskydd</i>	<i>säkring</i> eller elkopplare som påverkas av överström.

System för landströmsförsörjning

Säkerhet, drift och handhavande

7 § System för landströmsförsörjning ska vara anpassade till den avsedda användningen och de driftförhållanden som kan förväntas. Landströmsförsörjning ska ske med tillfredsställande säkerhet för fartyget och samtliga ombordvarande. Riskhantering ska genomföras med avseende på sådana risker som kan orsaka explosion, brand, gnistbildning, kortslutning, ljusbåge, elchock, personskada, materiell skada eller driftstörning.

Allmänna råd

Riskhantering bör genomföras i enlighet med vedertagna metoder och gällande standarder. Särskild hänsyn bör tas till ansamlingar av vatten eller is som kan orsaka kortslutning, strömbortfall eller driftstörningar. Vid anslutning till landjord bör särskild hänsyn tas till riskerna för vagabonderande strömmar och galvanisk korrosion som kan skada fartygets yttre delar.

8 § Fartygets system för landströmsförsörjning ska vara kompatibelt med det landbaserade elkraftsystemet. Nödvändig kommunikation med det landbaserade elkraftsystemet ska kunna upprätthållas med minsta möjliga risk för driftstörningar. Bestämmelser om elektromagnetisk kompatibilitet följer av förordningen (2016:363) om elektromagnetisk kompatibilitet.

Allmänna råd

I fråga om datagränssnitt och kommunikationsprocedurer bör standarden IEC/IEEE 80005-2:2016³ tillämpas.

³ IEC/IEEE 80005-2:2016, Utility connections in port – Part 2: High and low voltage shore connection systems – Data communication for monitoring and control.

9 § Fartygets system för landströmsförsörjning ska vara galvaniskt separerat från det landbaserade elkraftsystemet och den utrustning som ingår i systemet ska ha lämplig kapslingsklass. System för landströmsförsörjning ska vara försedda med reläskydd eller motsvarande anordning, åskskydd och automatisk fasföljdsomkoppling.

Allmänna råd

Landströmsförsörjning bör ske över en isolertransformator som är placerad ombord på fartyget och som uppfyller standarden SS-EN IEC 61558-1⁴ eller en likvärdig standard.

10 § System för landströmsförsörjning ska vara anpassade till fartygets maximala behov av landström. Särskild hänsyn ska tas till fartygets effektbehov vid lastnings- och lossningsoperationer.

11 § I anslutning till system för landströmsförsörjning ska det finnas synligt anslagen information om fartygets normala och maximala effektbehov vid kaj, nominell spänning, frekvens samt om rutiner för säker anslutning, frånkoppling och nödförkoppling. För likspänning ska även polaritet anges.

12 § Riskhantering ska genomföras med avseende på sådana risker som kan orsaka avbrott i landströmsförsörjningen, och det ska finnas fastställda rutiner som effektivt bidrar till riskhanteringen.

Allmänna råd

I händelse av nödstopp eller andra avbrott i landströmsförsörjningen bör fartygets eget elkraftsystem automatiskt aktiveras och ta upp den elektriska lasten inom 45 sekunder. Avbrott i landströmsförsörjningen bör inte orsaka störningar på den elektriska anläggningens radiokommunikation.

13 § I fråga om system för landströmsförsörjning till tankfartyg eller till andra fartyg med förhöjd risk för brand eller explosion, ska en särskild riskhantering genomföras med avseende på dessa risker. Landströmsförsörjning till sådana fartyg ska kunna ske utan risk för gnistbildning. Riskhanteringen ska vara dokumenterad på lämpligt sätt och dokumentationen ska hållas tillgänglig vid tillsyn.

14 § Drift, underhåll, felsökning och kontroll av system för landströmsförsörjning ska ske på ett ändamålsenligt, effektivt och säkert sätt, samt i enlighet med tillverkarens anvisningar. Nödvändiga åtgärder ska vara vidtagna för att förhindra att obehöriga kommer i kontakt med spänningsförande delar av den elektriska anläggningen.

⁴ SS-EN IEC 61558-1, Transformatorer, strömförsörjningsdon och liknande samt kombinationer av dessa – Säkerhet – Del 1: Allmänna fördringar och provning.

Allmänna råd

Drift och handhavande av system för landströmsförsörjning bör ske i enlighet med MSC.1/Circ.1675⁵. Övervakning, låsanordningar och larm bör finnas på lämpliga platser ombord på fartyget.

Anslutningsutrustning

15 § Fartyg med arrangemang för landströmsförsörjning ska vara utrustade med en anslutningscentral eller med motsvarande ändamålsenlig anslutningsutrustning för överföring av landström till fartyget.

Allmänna råd

Anslutningscentralen bör vara skyddad mot vatteninträngning under alla driftförhållanden som kan förväntas. Om anslutningscentralen är placerad i ett särskilt utrymme, bör det finnas optisk indikering utanför utrymmet som tydligt anger när anläggningen är spänningssatt.

16 § Anslutningscentralen ska vara ansluten till huvudtavlan genom en fast kabel som är dimensionerad för den anslutna märkströmmen och som är skyddad på lämpligt sätt om det finns risk för mekanisk åverkan. Anslutningscentralen och huvudtavlan ska vara försedda med indikering som tydligt anger när anslutningscentralen är spänningssatt.

Allmänna råd

Huvudtavlan bör indikera landanslutningens spänning, fasföljd, effekt och frekvens. Fasföljden på inkommande trefas växelström bör kunna kontrolleras.

17 § Anslutningskablar och anslutningsdon ska uppfylla relevanta tekniska standarder och vara avsedda för marint bruk. Nödvändiga åtgärder ska vara vidtagna för att förhindra manövrering av anslutningsdon som är spänningssatta.

Allmänna råd

Anslutningskablar bör vara av flamhämmande typ, oljebeständiga, motståndskraftiga mot mekanisk åverkan och temperaturförändringar samt beständiga mot fukt, frost, UV-strålning och saltvatten. Följande standarder kan vara lämpliga att beakta:

1. IEC 60092-350⁶.

⁵ MSC.1/Circ.1675, Interim Guidelines on safe operation of onshore power supply (OPS) service in port for ships engaged on international voyages.

⁶ IEC 60092-350, Kraftkablar och styrkablar för användning i fartyg och offshore-enheter.

2. IEC 60092-360⁷.

3. IEC 60092-353⁸.

4. IEC 60502-2⁹.

Anslutningsdon för anslutning till landbaserad lågspänning bör uppfylla standarden IEC 60309-1¹⁰ eller en likvärdig standard.

18 § Om flera anslutningskablar används för landströmsförsörjning ska överbelastning på enstaka kablar och sammankoppling av strömförande kablar undvikas. Den skyddande mekanism som används ska vara lämplig för isolering, kunna bryta den installerade effekten, inkludera samtliga faser, skydda mot fasolikhet samt avge larm om fel uppstår. Jordledningen ska inte påverkas av utlöst överströmsskydd.

19 § Anslutningskablar och anslutningsdon ska vara anordnade och placerade på ett sådant sätt att riskerna för skadlig dragpåkänning och mekanisk åverkan elimineras eller minimeras.

Allmänna råd

Anslutningskablar och anslutningsdon bör vara utformade så att fartygets rörelser absorberas och utrustningen inte skadas eller slits loss vid sådana rörelser. Anslutna kablar bör inte vara upplindade.

Anslutning och frånkoppling

20 § Det ska finnas fastställda rutiner för manuell anslutning och frånkoppling av landströmsförsörjning som effektivt bidrar till att eliminera eller minimera riskerna för fartyget och de ombordvarande. Manuell frånkoppling ska, så långt som det är praktiskt möjligt, kunna utföras från fartyget.

Allmänna råd

Det bör finnas lyftanordningar samt donsläde eller styrskena som underlättar manuell anslutning och frånkoppling och som minimerar riskerna för skador på besättning och utrustning.

21 § I fråga om arrangemang för automatisk anslutning och frånkoppling av landströmsförsörjning, ska en särskild riskhantering genomföras för att säkerställa att korrekt funktionalitet kan upprätthållas med minsta möjliga risk för fartyget och de ombordvarande. Riskhanteringen ska vara dokumenterad på lämpligt sätt och dokumentationen ska hållas tillgänglig vid tillsyn.

⁷ IEC 60092-351, Insulating and sheathing materials for shipboard and offshore units, power, control, instrumentation and telecommunication cables.

⁸ IEC 60092-353, Kraftkablar med märkspänning 1 kV och 3 kV.

⁹ IEC 60502-2, Power cables with extruded insulation and their accessories for rated voltages from 1 kV up to 30 kV – Part 2: Cables for rated voltages from 6 kV up to 30 kV.

¹⁰ IEC 60309-1, Industriuttagsdon – Stickproppar, vägguttag och apparatanslutningsdon för industribruk – Del 1: Allmänna fordringar.

22 § Anslutning och fränkoppling av landströmsförsörjning med en nominell ström överstigande 63 A ska kunna ske endast i spänningslöst läge.

23 § Landströmsförsörjning med en nominell ström överstigande 63 A ska fränkopplas automatiskt och larm avges om en anslutningskabel till eller från det landbaserade elkraftsystemet utsätts för onormal dragpåkänning.

Teknisk dokumentation

24 § Varje elektrisk anläggning som används för landströmsförsörjning ska åtföljas av en samlad teknisk dokumentation som säkerställer att drift, underhåll, felsökning och kontroll av anläggningen kan ske på ett ändamålsenligt, effektivt och säkert sätt. Dokumentationen ska hållas tillgänglig vid tillsyn.

Likvärdighet

25 § System för landströmsförsörjning får avvika från de krav som anges i 7–24 §§ under förutsättning att en teknisk analys visar att en likvärdig säkerhetsnivå uppnås. Den tekniska analysen ska utarbetas i enlighet med MSC.1/Circ.1212/Rev.1¹¹ och vara godkänd av Transportstyrelsen.

Undantag

26 § Transportstyrelsen får medge undantag från dessa föreskrifter.

Denna författning träder i kraft den 1 november 2024.

På Transportstyrelsens vägnar

JONAS BJELFVENSTAM

Sai Mohebbi
(Sjö- och luftfart)

¹¹ MSC.1/Circ.1212/Rev.1, Revised guidelines on alternative design and arrangements for SOLAS chapters II-1 and III.

Bilaga

1. På fartyg med arrangemang för anslutning till landbaserade elkraftsystem ska det finnas en anslutningscentral för anslutning av en flexibel kabel från det landbaserade elkraftsystemet.
2. Anslutningscentralen ska vara ansluten till huvudtavlan genom en fast kabel som är dimensionerad för den anslutna märkströmmen och skyddad på lämpligt sätt om det finns risk för mekanisk åverkan.
3. Anslutningscentralen ska vara utrustad med en automatisk brytare eller en flerpolsbrytare med överströmsskydd med en märkström avpassad efter kapaciteten hos den fasta kabeln mellan anslutningscentralen och huvudtavlan.
4. Det ska finnas en omkopplingsbrytare med förregling för att undvika att strömförande kablar kopplas ihop. Omkopplingsbrytaren ska vara av en typ som är lämplig för isolering och ska kunna bryta den installerade effekten samt inkludera alla faser. Jordledningen får inte påverkas av att överströmsskyddet har löst ut.
5. Det ska finnas en jordningsskena för anslutning till lämplig jord. Vid jordningen ska man ta särskild hänsyn till risken för galvanisk korrosion av fartygets skrov och risken för vagabonderande strömmar. Om separat jordanslutning används, ska denna anslutning uppfylla 10.
6. Huvudtavlan ska vara försedd med en indikator som visar när anslutningscentralen är spänningssatt.
7. På fartyget ska det finnas fast installerad utrustning för att kontrollera fasföljden på inkommande trefas växelström.
8. Vid anslutningscentralen ska det finnas anslag med information om fartygets elkraftsystem, den nominella spänningen och frekvensen vid växelström och hur anslutningen ska göras. Polariteten för likströmssystemet och fasföljden för inkommande trefas växelström ska indikeras.
9. I anslutningscentralen ska det finnas en kontakt med inbyggd jordförbindelse som är utförd så att jordning sker innan spänningsbärande ledare sammankopplas. Anslutningscentralen ska ha en lämplig kapslingsklass.
10. Vid anslutning av fartyg till landbaserade elkraftsystem ska någon av följande anslutningar användas:
 1. Anslutningsdon som uppfyller standarden SS-EN 60309¹² och flexibel kabel med en area av minst 2,5 mm² av typ H07RN-F eller likvärdig typ.
 2. Likvärdig kabel som är fast ansluten till anslutningscentralen i enlighet med 12.

¹² SS-EN 60309, Industriuttagsdon – Stickproppar, vägguttag och apparatanslutningsdon för industribruk, i den lydelse som var i kraft då den elektriska anläggningen installerades.

11. En kabel som är utsatt för rörelse ska vara skyddad mot skadlig dragpåkänning. Anslutningskabeln ska vara anordnad och placerad så att den är skyddad mot mekanisk åverkan. En ansluten kabel får inte vara upplindad.

12. För installationer med en märkström överstigande 125 A ska anslutningen till fartyget ske genom en fast anslutning i anslutningscentralen. Den fasta anslutningen ska användas uteslutande för detta ändamål. Anslutningscentralen ska vara försedd med kontaktklämmor av sådan storlek och sådant utförande att tillfredsställande sammankopplingar uppnås.

13. För installationer med en märkström av högst 125 A ska anslutningen till fartyget ske över en strömkännande jordfelsbrytare med en märkutlösningström av högst 30 mA eller en isolertransformator.

Allmänna råd

Jordfelsbrytare och isolertransformator bör vara placerade ombord på fartyget.

14. Isolertransformator som används vid landanslutning ska vara dubbelindad i enlighet med standarden SS-EN 60742¹³ eller på likvärdigt sätt.

15. För landanslutningar med en spänning av högst 230 V får standarden IEC 60364-7-709¹⁴ tillämpas.

¹³ SS-EN 60742, Mellantransformatorer för skyddsändamål och skyddstransformatorer – Säkerhet – Allmänna fordringar och provning, i den lydelse som var i kraft då den elektriska anläggningen installerades.

¹⁴ IEC 60364-7-709, Electrical installations of buildings – Part 7: Requirements for special installations or locations – Section 709: Marinas and pleasure craft, utgåva 1.